

Šiesta kapitola – Egypt a Exodus: 1. časť

A. Kontext príbehu

V období Patriarchov Boh vchoval generáciu otcov pre novú rodinu, ktorú volal k sebe: Abraháma, Izáka, Jakuba (neskôr pomenovaného „Izrael“) a Jozefa. Toto obdobie, ktoré je opísané v Genezis 12–50, si pamätáme podľa bordovej farby, ktorá predstavuje krv zmluvy, ktorú Boh uzavrel s Abrahámom. Táto zmluva naplňa plán Božej spásy: Boh urobí z Abraháma veľký národ, dá mu veľa potomkov a krajinu, v ktorej bude žiť. Jedného dňa sa títo potomkovia majú stať večným kráľovstvom, ktoré má priniesť požehnanie všetkým národom na zemi.

Toto sa dozvedáme prostredníctvom príbehov, ktoré nám odhaľujú hlboké pravdy o povahe Božej rodiny. Spomeňme si, že Boh povolal Abraháma „z ničoho nič“, aby opustil svoj pohodlný domov a odcestoval na cudzie miesto, kde mu dal veľké prisľúbenie. Nebola to Abraháмова zásluha, ale Božie rozhodnutie. Boh naďalej preukazoval svoju suverénnu voľbu a rozhodnosť tým, že naplnil svoj sľub prostredníctvom Izáka, neuveriteľne narodeného dieťaťa (veľmi starým rodičom), a nie prostredníctvom Izmaela, dieťaťa Abrahámovho a Sárinho plánovania. Boh neskôr uprednostnil Jakuba pred jeho starším dvojčaťom Ezauom — hneď od lona — skôr, ako by Jakub urobil čokoľvek, čím by si to zaslúžil. A tomuto mužovi dal Boh dvanásť synov a začal budovať národ, ktorý vzýval jeho meno, nie vyvyšoval svoje vlastné. Skutočnosť, že Izrael bol vybraný spomedzi všetkých národov, aby priniesol všetkým požehnanie, nemala nič spoločné so zásluhou Izraela; bola to jedine Otcovská láska. Rovnako je to dnes s Cirkvou.

Posledný patriarcha, Jozef, ukazuje spôsob, ako Izrael jedného dňa požehná svet skrze Ježiša. Tak ako bol Jozef vyzdvihnutý doslova z jamy na pozíciu po pravici faraóna, v ktorej znovu zjednotil svojich bratov s ich otcom a poskytol svetu potravu, tak Ježiš je neskôr vzkriesený z jamy smrti, aby sedel po Božej pravici, znova zjednotil svojich bratov s Otcom a poskytol svetu duchovný pokrm.

Keď sú Izraeliti po Jozefovej smrti opäť v Egypte, Božie prisľúbenia visia vo vzduchu. Izrael rastie, ale nie v Zasľúbenej zemi a – podľa Písma – už štyristo rokov nič od Boha nepočul. Azda na nich Boh zabudol? Museli mať tento pocit, keď sa nový faraón dostal k moci a urobil z nich svojich otrokov. Ľudia volajú k Bohu. Môžu mu dôverovať? Pamätá si sľuby, ktoré im dal? Ďalšie historické obdobie sa nazýva Egypt a Exodus. Väčšinu času sa nič špeciálne nedeje okrem toho, že sa rodina Izraela rozrastá. To, čo sa ale stane na konci obdobia, je najväčšia a najdôležitejšia udalosť v židovskej histórii Starého zákona. Dočítame sa o tom v knihe Exodus.

B. Prečítajte si príbeh

Exodus 1–18 nás oboznamuje s hlavnými postavami a udalosťami prvej časti obdobia Egypt a Exodus, ktorá sa zaoberá vykúpením Izraela z otroctva. Pred zodpovedaním otázok si prečítajte Exodus 3–5, 7, 11–12, 14, 16, 17. Tieto kapitoly vám ukážu to najdôležitejšie z tohto obdobia: Boh sa zjaví Mojžišovi a povolá ho, aby vyslobodil jeho deti z egyptského otroctva; vykreslí niektoré z desiatich rán; Pascha – a prechod cez Červené more; Božiu starostlivosť na púšti. Sledujte pohyb v strednej časti grafu časovej osi Biblie. Identifikujte hlavné postavy a všimnite si tok kľúčových udalostí a miesto, kde sa odohrávajú. Nejaké otázky? Zapište si ich.

Podme hlbšie (voliteľné): Ak chcete získať úplný obraz tohto obdobia, prečítajte si Exodus 1–18.

Ako vždy, pred čítaním sa pomodlite.

C. Podrobnejšie štúdium

Odpovede na tieto otázky vás vtiahnu do srdca príbehu. Ak niečomu nerozumiete, zapíšte si to do diskusie.

BOH SA ZJAVUJE (EXODUS 1-4)

Exodus 1–2 hovorí o útrapách Izraela v Egypte a narodení Mojžiša, muža, ktorého Boh povolá, aby ich vyslobodil. Mojžiš je zachránený pred faraónovým rozkazom, že všetci hebrejskí chlapci majú byť zabíjaní pri pôrode. Dokonca je vychovávaný faraónovou dcérou na kráľovskom dvore. Ako dospelý muž uteká z krajiny po tom, čo zabije Egypťana, ktorého videl, ako bije Hebreja. Žije štyridsať rokov ako pastier v Madiáne (púšť juhovýchodného Sinaja a západnej strednej Arábie). Tam sa nachádza na začiatku 3. kapitoly.

V časoch patriarchov Boh odmietol zjaviť svoje meno Jakubovi. O štyristo rokov neskôr, keď sa Boh pripravuje vytrhnúť Izrael z ruky faraóna, hovorí Mojžišovi meno, pod ktorým chce, aby ho jeho ľud poznal: v hebrejčine YHWH (vyslovuje sa Jahve) z hebrejského slovesa „byť“. Znamená to: „Ja som“ alebo „Ja som ten, kto je“ alebo „Som, kto som“. Nemá čas a zahrňa všetky časy. Môže to znamenať rovnako „som, kto som“ alebo „budem tým, kým budem“.

1) a. Prečítajte si Exodus 3. Čo sa mohol Mojžiš dozvedieť o Bohu pri tomto stretnutí, najmä po tom, čo mu Boh zjavil svoje meno? Vypíšte toľko vecí, koľko vás napadne. (Ak si chcete prečítať, čo hovorí Katechizmus o Božom mene, pozrite KKC 206.)

b. Keď faraón odpovie Mojžišovi tým, že ľudu pridá prácu a oni za to obviňujú Mojžiša, v zúfalstve sa ťaká späť k Bohu. Boh opakuje svoje meno a rozširuje svoje skoršie zjavenie. Prečítajte si Exodus 6, 1–8. Aké rozšírenie svojho mena ohlasuje Boh, keď používa slová „ja som“ a „chcem“? Uveďte ich. Aký vplyv by to malo mať na Mojžiša a ľud?

2) Prečítajte si Exodus 3,18, 4,21–23. Aké posolstvo posielal Boh faraónovi a čo to vypovedá o vzťahu Izraela k Bohu a k iným národom?

3) „Prepusť môjho syna (halak), aby mi slúžil (poslúchol),“ hovorí Boh v Exodus 4, 23. „Choď (halak) teraz a pracuj (poslúchni),“ odpovedá faraón (Exodus 5, 18). Medzi kým prebieha tento boj a čo je v stávke?

BOH SA ZJAVUJE (EXODUS 5-15)

- 4) a. Boh posielal Egyptu znamenia a rany, aby ukázal svoju moc a presvedčil faraóna, aby prepustil Božie deti. Prečítajte si Exodus 7, 8–13. Čo by malo byť faraónovi jasné v tomto prvom znamení od Boha? (Poznámka: Had bol znakom božskej vznešenosti v Egypte a v podobe kobry bol vyobrazený na faraónovej korune. Wadjet, kobria bohyňa, bola faraónovou ochrankyňou.) Hebrejčina používa slovo tannin, ktoré môže byť tiež preložené ako „krokodíl“ alebo „drak“ - faraóni sa stotožňovali so silou a mocou krokodílieho boha Sobeka).
- b. Starovekí Egypťania uctievali mnohých bohov. Hapi, predstavujúci ducha a podstatu Nílu, bol jedným z niekoľkých bohov spojených s riekou, ktorá sa považovala za posvätné „záchranné lano“ Egypta - ako zdroj a udržiavateľka života. Verilo sa, že bohyňa so žabou hlavou Heket - bohyňa plodnosti, pomáha ženám pri pôrode a kontroluje populáciu žiab. Najväčším z bohov bolo slnko, nazývané Aton alebo Amon-Ra, ktoré vládlo a chránilo cez deň, a myslelo sa, že spí, keď v noci zmizne. Čo si myslíte, aké poslanstvo Boh posielal s morom?

KTO ZATVRDZUJE FARAÓNOVO SRDCE?

V knihe Exodus sa desaťkrát hovorí, že faraón zatvrdil svoje srdce a potom ďalších desaťkrát, že Boh zatvrdzuje srdce faraóna. Čo to znamená? Kto zatvrdzuje jeho srdce? Odpoveď je ukrytá v mystériu Božej prozreteľnosti a slobodnej vôle človeka. Metafora, ktorá nám ju pomôže pochopiť je: vplyv slnka na rôzne materiály. Vystavením slnečnému žiareniu sa vosk stáva ohybným a možno ho formovať a tvarovať do niečoho užitočného alebo krásneho. Ak však necháte dlho na slnku hlinu, bude ťažké až nemožné ju tvarovať. Z istého uhla pohľadu slnko zapríčiňuje stvrdnutý stav hlíny. Z iného uhla konzistencia hlíny zapríčiňuje stvrdnutie. Tak aj skutočnosť, že faraónovo srdce sa zatvrdilo, keď bolo vystavené Božím príkazom, hovorí veľa o povahe jeho srdca.

Egyptská Kniha mŕtvych hovorí, že Egypťania verili, že po smrti je srdce človeka položené na váhy. Na jednej miske je srdce, na druhej pierko, ktoré predstavuje pravdu a spravodlivosť. Každé srdce zaťažené hriechom je príliš „ťažké“ (doslovný preklad „zatvrdnuté“), aby ostalo na váhe a mohlo byť prijaté do posmrtného života. Tento príbeh nehovorí, či je za ťažké srdce zodpovedný Boh alebo človek; hovorí o tom, ako rôzne srdcia reagujú na božiu vôľu a aký je potom výsledok.

- 5) **a.** Desiata rana, smrť prvorodených, ústi do Paschy. Vyžaduje si rozsiahlu prípravu, pričom každý akt prípravy znamená nejaký aspekt vykúpenia ľudu (napríklad horké byliny = horkosť otroctva). Prečítajte si Exodus 12. Izrael dostáva trvalé nariadenie poslúchať Božie pokyny pre prípravu Paschy a má „zachovávať túto službu“ už navždy. Toto slovo, „služba“, je to isté slovo, ktoré sa používa v Exodus 1 pre otrocké práce. Vysvetlite, ako sa táto nová „služba“ Bohu bude líšiť od služby faraónovi.

I

b. Prepojenie na Nový zákon : Dnes ukazujeme našu „službu“ Bohu prostredníctvom liturgie, ktorá je doslova „prácou ľudu“. Jeme chlieb a pijeme víno (v skutočnosti Telo a Krv Kristovu) na pamiatku Kristovej obety, podobne ako Izrael počas Paschy jedol baránka na pamiatku veľkonočnej obety. Prečítajte si: Ján 1, 29; Matúš 26, 27-28; 1. Petrov list 1, 17-19; a 1. List Korint'anom 5, 7-8. Opíšte vzťah medzi veľkonočným baránkom a Ježišom.

- 6) **Premýšľajte:** Príbeh o vyslobodení Izraela z Egypta, vrátane Paschy a prechodu cez Červené more, sa v ranej Cirkvi preberal v katechézach pri príprave dospelých na krst. Ako vám tento príbeh pomáha pochopiť, čo to znamená byť vykúpený z hriechu a znovuzrodený ako Božie dieťa?

CESTA NA SINAJ (EXODUS 16-18)

Slávna pieseň vyslobodenia v Exodus 15 ukazuje že ľud vie, že Boh je ich mocným osloboditeľom a upevní ich podľa svojho prisľúbenia. Vidíme však rozdiel medzi tým, čo vedia a čo robia. Stovky rokov boli otrokmi. Nevedia ako majú žiť ako slobodný Boží ľud. V mnohých ohľadoch sú ako novonarodené deti, ktoré sa musia učiť spoliehať sa vo všetkých svojich potrebách na Neho.

7) a. Prečítajte si Exodus 16. Keď Boh oznamuje Mojžišovi, že bude každý deň zosielať chlieb z neba (mannu), hovorí že to urobí, aby vyskúšal Izraelitov, či budú dodržiavať jeho nariadenia. Aké sú pravidlá, ktorými sa riadi zbieranie manny, a čo majú tieto pravidlá Izraelitov naučiť?

b. Prečítajte si kapitolu 6 z Evanjelia podľa Jána a opíšte vzťah medzi mannou z knihy Exodus a „chlebom z neba“.

8) Prečítajte si Prvý list Korint'anom 10, 1-4. Ako svätý Pavol rozumie vode zo skaly opísanej v Exodus 17?

D. Aplikácia

Tieto otázky vám pomôžu aplikovať jednu z kľúčových tém stretnutia vo vašom živote. Po rozjímaní môžete odpovedať Bohu krátkou písomnou modlitbou.

Poznáte Boha po mene? Rozjímajte o „YHWH“ a o tom, čo to znamená. Ježiš je tiež „Ja som“. V Jánovi 8, 58 hovorí: "Skôr ako sa Abrahám narodil, ja som!" Inokedy hovorí: Ja som dobrý pastier; chlieb života; svetlo sveta; Cesta, Pravda a Život. On je všetkými týmito vecami. Čo to pre vás znamená?

Drahý Pane...